

YARIM ASIRLIK İŞ GÜVENLİĞİ KAVGAM (!)

F. Ünal TOKTAŞ

Elek. Y. Müh.

A Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı

İşyeri Hekimliği ve İş Güvenliği Uzmanlığı Eğitici

ÇSGB İş Güvenliği Eski Müfettişi ve Grup Başkanı

unaltoktas.com

Zaman zaman düşünmüyorum değilim. Bazılarınız benim için mutlaka **“Adama bak, tuzu kuru, ununu elemiş ve eleğini duvara asmış ve sürekli ahkam kesiyor”** diyorsunuzdur. Ancak benim de hayatım hiçbir zaman güllük gülistanlık içinde geçmedi. Çok büyük mücadelem ve resmen kavgalarım oldu. Bu hayatımda tutuklanmak ve gözaltına alınmak riski altında çalıştım. Hatta doğudaki çalıştığım yerde ailecek ölüm tehditleri bile aldık. Eğer sabırla okursanız, bu konu ile ilgili yarım asırlık kavgamı kronolojik sıra ile sizlere izah etmeye çalışacağım:

1- İş Güvenliği ile İlk Karşılaşmam:

Esasında İSG ile ilk karşılaşmam daha da eskilere gider. Kusura bakmayınız ama biraz şarkıcılar gibi oldu! Zira hep bunlar da işlerine hep çocuk yaşlarda başlamışlardır. 1960 'lı yıllarda İTÜ' de okur iken, ailem Denizli' de oturduğu için sömestr ve yaz tatillerinde ailemin yanına giderdim. Bakınız, sizler bilmezsiniz, Türkiye' de ilk defa mühendis ve hekim İş Güvenliği Müfettişleri' nin, o zamanki Çalışma Bakanlığı bünyesinde çalıştırılması 174 sayılı yasa 1963 yılında başlatılmış idi. Bu tarih neden önemlidir. Zira bu tarihten önce, teknik ve tıbbi bir konu olan bu konuda mühendis ve hekim olmayan, o zamanlar adları İş Müfettişi olan ve meslekleri iktisat ve hukuk olan kişiler çalıştırılıyor idi. İşte bu kapsamda yakın akrabamız olan merhum Sn. Dr. A. Yavuz GÜVEL de Türkiye'nin bu tarihte ilk defa “İş Güvenliği Müfettişi” olan bir kişisi idi. Kendisini buradan saygı ile anıyorum. İşini çok seven ve bilen ve de ayrıca çok dürüst ve namuslu bir Müfettiş idi. İşte bu büyüğümüz ben Denizli' de iken, bu bölgeye İSG denetimi yapmaya gelir ve bizim evde kalırdı. Bana da “Ünal gel seni de teftişlere götürüyüm, hem bana yardım edersin ve hem de önemli olan bu konu hakkında fikir edinirsin” derdi. Ben de bu teklifi boş çıkarmaz seve seve onunla birlikte sanayi kuruluşlarına gider, onun çantasını taşırdım. Böylece bir sanayi işyerine gidince, İSG konusunda hangi gözle bakılır, onu öğrenmiş oldum.

2- Gelelim Askerlik Hizmetine (1972-1973):

Yedek Subay askerliğimi 1,5 yıl olarak yaptım. Bunun 6 ayı Kara Kuvvetleri Mamak Muhabere Yedek Subay Okulunda öğrenci olarak ve sonra da meslek kurası çekerek Hava Kuvvetleri Eskişehir Hava Bakım ve İkmal Merkezinde 1 yıl asteğmen olarak geçti. Eskişehir' e gidince Hava Kuvvetleri emrine girdiğimiz için mavi üniforma giyme hakkım da olduğu için bu üniformam da vardı. Yani anlayacağınız istediğim zaman kara ve istediğim zamanda hava üniformalarını giyebiliyordum ve havam bin beş yüz idi! Bu şehirde ve görevimde bir mühendis olarak çalıştığım için askerliğim çok rahat geçti. Tabii bizim konumuzu ilgilendiren en önemli husus, görev yaptığım “Jet Motor Revizyon Fabrikası”nda bana **“Yer Emniyet Subaylığı” (Ground Safety Officer)** görevi verilmesiydi. Yani 1972 yılında profesyonel olarak ve de Türk Hava Kuvvetleri standardında böyle bir görevi yürütmeye

başladım. Bu merkezin komutanı Tümgeneral başkanlığında her ay, “Safety Breefing” (İş Güvenliği Brifingi) yapılır ve ben bu toplantılara çalıştığım birim adına katılır ve yapmış olduğumuz uygulamalar veya karşılaştığımız sorunlar hakkında bilgi verirdim.

3- Çalışma Bakanlığı İş Güvenliği Müfettişliği ve Grup Başkanlığı Hayatım (1973-1981):

Evet akrabam Dr. A Yavuz GÜVEL sebebiyle İş Güvenliği Müfettişliğini biliyordum, Üniversiteyi bitirince, acaba İş Güvenliği Müfettişi olabilir miyim diye bir araştırma yaptığımda, askerlik hizmetinin şart olduğunu öğrenmiştim. Bunun için de yukarıda anlattığım askerlik hizmetini yaptıktan sonra müracaat ettim ve akrabamın da yardımları ile ancak müfettiş olabildim. Ancak müfettiş olduğumda bir baktım, askerliğini yapmamış insanların bol bol müfettiş yapıldığını gördüm. Demek, “senin torpilin yeterli değilmiş” dedim. Bir de İzmir İş Güvenliği Müfettişleri Grup Başkanlığında benden başka Elektrik Mühendisi yoktu. Yani esasında bana acilen ihtiyaçları vardı. Ama kimin umurunda. Zira Çanakkale’ den Muğla Fethiye ye kadar geniş bir bölge bize aitti. En önemlisi bu alanda meydana gelen elektrik iş kazalarını yetkili olarak inceleyebilecek, benden başka bir müfettiş yoktu. Şu anda hatırlamıyorum hangi yıldır. Bir yıl toplam 309 adet teftiş yapmıştım. 12 aya bölerseniz ortalama her ay 27 adet teftiş çıkar. Çalışma günü ise haftada 5 günden 20 gün + 2 gün toplam 22 gün idi. Yani bu kadar güne, biri Hanya’ da ve biri Konya’da olan 27 adet işyerine bizzat gideceksiniz ve dönüp raporlarınızı da yazıp Grup Başkanlığına vereceksiniz. Olacak iş değildi ama, gıkımız bile çıkmadı

1973 yılı ile 1981 yılları arasında 8 yıl İş Güvenliği Müfettişliği yaptım.

Bunun ilk 3 yılı gayet sakin geçti. Grupta, yaşları 50’nin üzerinde ve daha önce sanayi tecrübeleri olan müfettiş ağabeylerimiz vardı. Örneğin maden ve inşaat dahil çok büyük ve riskli olan işyerlerine mutlaka bir elektrik ve bir makine mühendisi olmak üzere, öteki maden, kimya, inşaat ve kimya mühendisleri müfettişler grup halinde denetim yapıyorlardı. Örneğin ben müfettiş olmamın haftasında yer altı maden ocağına girmiştim.

Ancak yıllar geçtikçe insanları daha iyi tanıyordum, mizaç olarak yakın gelecekte bana ters gelebilecek kişiler ortaya yavaş yavaş çıkmaya başlıyordu. Bunlardan birisi siyasi bir kimliği olan ve de o zamanki iktidardaki partiden İzmir Senatörü olan bir adamın bizde bulunan müfettiş kardeşi idi. Bu adam karakter olarak dengesiz, kaba, her şeyi kendisinin bildiğini zanneden ve de en önemlisi dinci olmamasına rağmen MC hükümetlerinde dinci partinin elinde olan Çalışma Bakanlığı zamanında, dinci görünerek Grup Başkanlığı yapan birisi idi. Bu dönemde binamızdaki mutfağı iptal ederek namaz kılma yeri yapan, kıyafetlerini dinci kılık kıyafet doğrultusunda değiştiren ve de namaz kılmasını ve de dua okumasını bilmemesine rağmen, içeriye girerek yüksek sesle sözde dua okuyarak, namaz kılan bir soytarı idi. Akli sıra bu tavırları ile koltuğunu bırakmak istemiyordu. Tabii ben bu durumu lahavle çekerek ve de mümkün merteye bu adama bulaşmayarak idare etmeye çalışıyordum.

Yıl 1976 yılına gelmişti. Ben 3 yıllık aday müfettişliğimi tamamlayarak Müfettiş olmuşum. Bu yıl, büyük bir şans ve tesadüf sonucu Çalışma Bakanlığı tarafından seçilerek, Türkiye’yi temsil etmek üzere, Japonya’ da yapılacak “Industrial Safety and Health Seminar (Endüstriyel İş Sağlığı ve Güvenliği Semineri)’ ne katılmam kararlaştırılmıştı. Bu seminere Türkiye’ den ilk defa katılacak olan kişi bendim. Benden sonra bu katılım devam etti. Neden beni seçtiler diye hayret etmişim. Zira

böyle cazip yurtdışı görevleri, o zamanın iktidarına yakın olan bizim teşkilattaki politik kişiler tarafından paylaşılmaktaydı. Ne olmuş biliyor musunuz? O zaman Çalışma Bakanlığına gelen dinci Bakan'ın adamları bu teklif Dışişleri Bakanı tarafından bizim bakanlığa gelince, böyle görevlere daha önce merkez teşkilattan hep aynı kişilerin gittiğini görerek, bu sefer taşra teşkilatından İngilizce bilen bir başka müfettişi seçelim demişler ve araştırma sonu beni seçmişlerdi. İşte Türkiye''de böyle enteresan şeyler de oluyordu. Bu seminerde İngilizce 10.000 kelimeyi geçmemek üzere Türkiye'deki İSG sistemi, uygulamaları ve istatistikleri hakkında bir rapor sunmam gerekiyordu. Bu nedenle Ankara'ya görev ile gidip, istenen bilgileri derlemem gerekiyordu. Bu gidişlerim ve gelişlerim İş Sağlığı Genel Müdürlüğü'nün bilgisi dahiline oluyordu tabii. Bu adamın yönetici olarak İzmir'den bir müfettişin seçilmesini sevinçle karşılaması gerekirken, beni kıskandı, zira kendisini neden seçmemişlerdi? En son gidiş tarihim kesinleşti. Gideceğime dair Genel Müdürlük yazısını elden getirip kendisine verdiğim zaman. Ben bu yazıyı kabul etmiyorum dedi ve Bakanlık yazısını yere atınca benim sigortam attı. Bu yazının Bakanlık yazısı olduğunu yere atamayacağını ve böylece Bakanlık makamına hakaret ettiğini ve hemen durumu telefonla Bakanlığa bildireceğimi yüksek sesle söyledim. Dışarıda bulunan kişilerin duyamayacağı sesle bazı şeyler söyledim. Zira yarıdakıları vasıtasıyla aleyhime tutanak tutturabilirdi. Bu tepkiyi beklemediği için (zira herkesi korkudan sindirmiş ve kendisine biat ettirmişti) "Ne bana ha, şimdi seni zimbalarım diye, çekmecelerini karıştırarak beni tabanca ile vuracağını" söyledi. Ben de "Sende nerde o erkeklik, bekliyorum erkeksen çek vur" dedim. Tabii bu sırada etrafta bulunan öteki müfettiş arkadaşlar devreye girerek. Beni oradan uzaklaştırdılar ve "sen bu deli adama uyma" dediler. Evet bu olaydan bir gün sonra Ankara'dan uzun Japonya seyahatine çıktım. Çıkmadan önce ayaküstü Bakanlığa gidip, İş Sağlığı Genel Müdür ile görüştüm. İzmir'de olan olayı kendisine izah ettim. Yazılarını yere atması üzerine tartışma çıktığını anlattım. Ben yokken bu olayın kendisine yanlış bir şekilde aksettirilme durumu olduğunu söyledim. Kendisi aynen "Biz seni tanıyoruz, güle güle git orada bizi temsil et ve dön dedi"

Orada yaklaşık 2 ay kaldım. Seminere gelişmekte olan 15 adet ülkelerin temsilcileri katılmıştı. Hem o ülkelerdeki İSG uygulamalarını ve en önemlisi iş güvenliğine çağ ötesi önem veren Japonya'nın uygulamalarını görmüş olduk. Ayrıca Japonya'da 1 hafta teknik geziye çıkarak Nagoya, Kyoto, Osaka kentlerindeki çok büyük tipik sanayi kuruluşlarındaki İSG uygulamalarını yerinde görme olanağımız da oldu. Sonuçta konum ile ilgili, Japonya'dan almış olduğum bir sertifikam da oldu.

İşin kötüsü Japonya'dan döndüğüm zaman İş Sağlığı Genel Müdürüne uğradım ve bir nezaket ziyareti yaptım. Adamın tavırlarını değişmiş olarak gördüm. Biraz soğuk davranıyordu. Beni seçerek gönderen adam sanki değişmişti. Bana ne dedi biliyor musunuz? "Ünal Bey, terfian olsa bile istediğin daha ileri bir görev var mı?" "Beyefendi kusura bakmayınız ama ne demek istiyorsunuz" dedim. "Yok hani Grup Başkanı ile takıştınız da, artık onunla yapmanız zor diye düşündüm" dedi. Ben de "Efendim terfian dahi olsa hiçbir görev istemiyorum, İzmir'de müfettişliğime devam etmek istiyorum. Ayrıca bu tayin hatalıdır. Zira İzmir'de benden başka yetkili elektrik mühendisi müfettiş yoktur. Elektrik iş kazalarını kime incelettireceksiniz. Eğer bu adam yüzünden beni harcamak isterseniz, ben bunu kabul etmem ve sonuna kadar uğraşırım" dedim ve ayrıldım. İzmir'e döndüm ve müfettişliğime devam ettim. Ancak 3-4 ay sonra beni, Bakanın da memleketi olan Kahraman Maraş ilinde yeni açılacak Grup Başkanlığına Başkan Yardımcısı olarak tayin ettiler. Ben de dediğim gibi, bir aylık bir sağlık raporu alarak, hemen Ankara'ya gittim. Danıştay'a yürütmeyi durdurma davası açtım. Adeta Ankara'da üs kurdum. Çeşitli kulis faaliyetlerinde bulundum ve de 25'inci

günde yürütmeyi durdurma kararı alarak, hemen İzmir' e geldim. Bahsettiğim Grup Başkanı'na "Hemen bu kararı uygula, yoksa aleyhine tazminat davası açacağım ve altından kalkamayacaksın" dedim. Adamın feleği şaştı ve istemese bile beni göreve başlattı. Tabii bu durumda bendeki havayı görmenizi isterdim!

Bu durum 1,5 yıl filan böyle devam etti, tabii ben bu herifi artık nazarı dikkate almıyor, ama görevimi de eksiksiz yapıyordum. Bu adam 1978 yılının Mart ayına kadar bu görevi yürüttü. Bu sırada iktidar da değişmişti. Fakat buna rağmen, bu adam koltuğundan kalkmamıştı ve kimse de kaldıramamıştı. Ben de bu duruma, hayret ediyor ve "bu adam ne biçim adam şimdi de yeni iktidarın adamı oldu" diyordum. Velhasıl adam tam bir bukalemundu. Ancak bu aylarda beni özel olarak Bakanlığa çağırdılar ve İSG Genel Müdürü bana bu adamın yardımcılığını, yani İzmir İş Güvenliği Müfettişleri Grup Başkan Yardımcılığını teklif ettiler. Ben de hayır kesinlikle olmaz, ben bu adamla çalışmam dedim. Ancak sen önce bu görevi kabul et, bu adamı da böylece kontrol eder ve frenlersin, sonra seni Grup Başkanı yaparız dediler. Ama onları da kıramadığım için mecburen kabul ettim. Ben Genel Müdür ile Müsteşarın odasında beklerken, Müsteşar benim bu atama yazımı yan odadaki Bakan'a götürdü ve onaylattı. Ama yazı gelince ne görelim. Bakan beni Başkan Yardımcılığına değil ve fakat "Başkan Vekilliği" ne atamış idi. Hep beraber şaşık kaldık. Bu şu demek idi; "İzmir' deki Grup Başkanı, Başkanlığı vekaleten bana devredecekti". Yani bir göz isterken Bakan bize 2 göz vermişti.

Tabii İzmir' e gidip bu onayı elden kendisine verdim ve önce yorum yapmadım. Sadece müstehzi bir şekilde güldüm. Oradan okuyor anlamıyor buradan okuyor anlamıyordu, şaşırmış ve kalmıştı. Grubun yaşlı duayen müfettişlerini çağırıp sordu. Siz bu yazıdan ne anlıyorsunuz diye. Adamlar, "Abi yanlış anlama ama, Ünal senin yerine Grup Başkanlığına atanmış" dediler. Adam perişan oldu ve küçüldükçe küçüldü, mahzun ve de melül bir ifade ile "Ünal' çığın gel benim yerime otur" dedi. Ben de içinden, "Ben senin nereden Ünal' çığın oluyorum" diyerek kızdım. Velhasıl klasik ifade ile "Keser Döner Sap Döner, Gün Gelir Devran Döner" olmuştu.

Görevi devraldıktan sonra, kendisi ile özel bir görüşme yaptım. Kendisinin benim büyüğüm olduğunu, Yavuz Abimi ve de ayrıca babamı da tanıdığını, bana yaptıklarını ona yapmayacağımı söyledim. Benden ondan istediğim şeyin, görevini tam yapmasını, ortalığı karıştırmamasını, benim aleyhime faaliyette bulunmamasını ve isterse Gruba bile gelmemesini rica ettim. Tamam dedi ve gitti. Ancak huylu huyunda durmaz, bu da durmadı, ortalığı karıştırmaya ve Grubun uyumluluğunu bozmaya başladı. Bunun üzerine bende amir olarak elimdeki yetki ile onla uğraşmaya başladım. Haliyle açıkları vardı. Teftişe gittiği yerlere tarihli tutanaklar vermiyordu. Bir günde belki 5 adet teftiş yapıyor, ama bunları ayrı tarihlerde, sonradan tutanağa tarih atarak gösteriyordu. Sahip olmadığı ve belgesini sunamadığı "doktor" unvanını sahtekarlık yaparak kullanıyordu ve daha neler neler. Evet nihayet bütün bunlar sonunda, Genel Müdürlüğe kapsamlı bir yazı yazarak ve gerekçelerimi de belirterek, İzmir' den tayin edilmesini istedim. Fakat ne hikmetse aradan aylar geçmesine rağmen, bu adamı almadılar. Ayrıca İzmir'e bu adamın Bakanlık Müfettişleri tarafından denetlenmesini istedim. Bakanlık Müfettişleri gelerek gerekli incelemeleri yaptılar. Kusurlarını bularak, terfi etmesini belli süreyle durdurdular. Bu ceza bir devlet memuruna verilecek en büyük ceza idi. Ancak bu adam terfi edebileceği üst kademeye geldiği için, bu cezalar bir işe yaramadı. Tabii işçi çıkartılması gibi devlet memurunun memurluktan atılması da pek kolay olmadığı için bir

işe yaramadı. Bir Ankara seyahatimde, İSG Genel Müdürü ile birlikte Bakanlık Müsteşarına çıktık. Kendisine bu adamın tayininin neden yapılmadığını sorduğumda (düşünün ben koca bir müsteşara bu soruyu sorabiliyordum, zira kimseye müdanam yok idi), ya dedi benim için bu adamın tayin yazısını Bakana sunmam çok kolay, ama bu adamın meclisteki adamları (başta İzmir senatörü olan kardeşi) sonra Bakan' gelip baskı kuruyorlar. Bu nedenle çekincem var dedi. Ben de tabii olarak içimden, "ya kardeşim madem böyleydi, beni bu işin içine neden soktunuz" dedim. İşte Türkiye' de siyaset maalesef böyledir. Benim için çok önemli bir tayini yapamadılar ve beni prestij kaybına uğrattılar.

Grup Başkanlığı görevim, yaklaşık 2 yıl sürdü. Bu görevim süresince, o zamana kadar uygulanmayan, "İşyerlerinde işin durdurulmasına veya işyerlerinin kapatılmasına dair yönetmelik", hükümlerini, Bakanlığın da kesin talimatları doğrultusunda kendi bölgemde yürürlüğe soktum. Böylece senelerden beri çeşitli Bakanlık uyarılarına karşı işyerlerinde İSG tedbirlerini almayan ve adeta Çalışma Bakanlığını nazarı dikkate almayan sabıkalı işverenlerin işyerleri teker teker kapatılmaya veya işyerlerinde iş, tedbirler alınincaya kadar geçici olarak durdurulmaya başlandı.

Evet ama, keser bir kere daha bu sefer benim aleyhime döndü. 1979 yılı sonuna doğru, Hükümet değişti. Çalışma Bakanı olarak, bizim adamın kardeşinin partisinden bir adam yeni Çalışma Bakanı oldu. Ben bu herif gibi koltuğuma yapışmadım ve hemen Bakanlığa, Grup Başkanlığından istifa dilekçemi gönderdim. Devler Personel Kanununa göre makamından istifa eden bir devlet memuru, yerine birisi atanmadan önce görevini bırakıp gidemez, en az otuz gün süreyle bu görevi devam ettirmesi gerekir. Bu süreyi bekledikten sonra, görevini terk edebilir. Evet ben makamı boş bırakmamak için istifa ettikten 30 güne değil ve çok daha fazla kabul edilmesini bekledim. Sonunda yeni Çalışma Bakanının bir telgraf emriyle, Grup Başkanlığına bizim koltuk düşkününü arkadaş tekrar atandı. Böyle bir adama tekrar muhatap olmamak üzere, devir teslim yapmadım. Ancak İzmir' de bu adama fazla muhatap olmamak kaydıyla Müfettişliğime devam ettim.

Ama tabii bu işin suyu çıkmıştı. Bu adam iyice gemi aزیya almıştı. Ben işimi tam olarak yapmaya çalışıyordum. Tabii bu arada, başka iş olanakları da araştırıyordum. Şu anda, yani 2021 yılında bile iş güvenliği kültürünün olmadığını ve de işverenlerin bu işi yasak savma kabilinden yaptığını biliyorsunuz. Bir de bundan 41 yıl önceki durumu düşününüz! Biz müfettiş olarak öteki devlet memurlarına göre çok iyi para alıyorduk. Tabii benim devlet memurluğundan istifa etmem için, mutlaka bu paradan çok daha iyi para almam gerekiyordu. Hiç unutmam, İzmir' deki çok büyük bir ticari araç, otobüs ve kamyon yapan otomotiv şirketi ile iş görüşmesi yaptım. Bana işyerinde İş Güvenliği Mühendisliği teklif ettiler. Ancak bana teklif ettikleri ücret, benim müfettiş maaşımdan bile azdı. Ben de bu teklifi kabul etmedim. Kaderin garip çivesine bakınız bu şirkete, İzmir' e döndükten sonra yaklaşık 10 yıl part time İş Güvenliği Danışmanlığı yaptım.

1980 ve 1981 yıllarında Müfettişliğim haliyle, bu adam yüzünden sorunlu geçti. Ama hiçbir zaman kimseye müdana etmedim, bu adama öteki bazı müfettişler gibi yağ çekmedim ve duruşumdan katiyen taviz vermedim. Zaten bütün çalışma hayatımda, danışmanlık ve uzmanlık hayatım dahil aynı tavrımı sürdürdüm. Çalıştığım işverenlerle kendimi eşit olarak gördüm. Prensiplerime aykırı durumlarda, hayatım boyunca hizmet verdiğim yaklaşık %20 oranındaki işyerini ben bıraktım. Evet gene beni doğudaki bir şehre tayinimi çıkardılar. Gene gitmedim Yargıtay' a gene başvurdum. Gene yürütmeyi durdurma kararı aldırıldı. Yani göreceğiniz gibi, burnumu bir türlü

sürtemediler! Yargıtay'ın lehime olan kesin kararı, ancak ben müfettişlikten ayrıldıktan sonra çıktı. İşte Türkiye'nin yargı durumuna örnek olan bir durum!

4- Afşin- Elbistan Termik Santrali Genel Montaj Müteahhide olan Amerika Şirketi Foster Wheeler Intercontinental Corporation Maceram (1981-1985):

1981 yılında artık ciddi olarak iş olanakları arıyordum. Kendi kendime, "Bu işe Türk şirketleri önem vermiyor. Ancak yabancı bir şirkette bu işi yapabilirim ve belki de yurt dışına gitmem gerekiyor" diyordum. Nitekim bu yılda gazetede İngilizce bir ilan çıktı. Afşin- Elbistan Termik Santrali genel müteahhidi olan Amerikan Foster Wheeler Intercontinental Corporation şirketi bir "Safety Engineer" arıyor idi. İçimden işte beni her yönüyle tatmin edecek fırsat dedim ve müracaat ettim. Müracaat edenlerin içinde birinci sıradan beni seçerek mülakata çağırdılar. İzmir-Ankara-Gaziantep uçak yolculuğumu sağlayarak beni havaalanında karşılayıp Afşin' e götürdüler. Bir gün orada misafir ettiler. Beni çağıran kişi mümtaz bir kişi olan, Dumlupınar denizaltısı kazasında deniz üstegmenken kurtulan ve sonra Deniz Kuvvetlerinde Tümgeneral olup, sonra emekli olan Sn. Hasan YUMUK idi. Bana önerilen ücret Müfettiş maaşımın yaklaşık 5 katı idi. Benim en önemli şartım, çocukluğum Anadolu' da babacığımın görevi sebebiyle 2 yılda bir taşınarak geçtiği için, eşya taşımak benim için kötü çocukluk anılarımı hatırlattığından, mutlaka möbleli lojman istedim. Bu nu da kabul ettirdim. Öteki en önemli istediğim, yaklaşık 5-6 bin işçinin olduğu bu şantiyede tam yetki ve bu teşkilatın müdürlüğünü (**Teknik Emniyet Müdürü**) (**Safety Manager**) istedim, ancak bu koşulda sorumluluk alabileceğimi söyledim. Buna da tamam dedi. Ancak kendisi de bir şart koştu. Devlet memurluğundan istifa ederek gelmemi istedi. Ben de hayretle sorum neden diye. Ne dese beğenirsiniz. "Ya buraya senin gibi gelenler istifa etmeden, izin alarak geliyorlar. Burada bir müddet çalışıp tekrar gidiyorlar dedi". Kendi kendime Allah Allah bu ne biçim iş dedim.

İzmir' e döndüm. Daha önce belimde disk kayması sorunu vardı. Gideceğim bu zor görevde ileride sorun olmaması için, bel ameliyatı oldum. İstirahat dönemi sonunda da işe başlamak için Afşin' e gittim. Tabii ailemi önce götürmemiştim. Ancak mandepsiye basmamak ve kafam de yatmadığı için, istifa ederek gitmedim. İstifa dilekçemi tarihsiz olarak eşime bıraktım. "Ben sana haber derdiğim zaman, üzerine tarih at ve git Grup Başkanlığına ver" dedim.

İşe başlamak gittiğimde, sabah 07' de mesai başlamıştı. Hasan Bey ne dedi biliyor musunuz? "Ünal Bey istifa ettiniz mi" dedi. Başımdan aşağıya kaynar sular döküldü. "Beyefendi, daha sizinle sözleşme yapmadık, bu ne acele" dedim. "Olmaz, ben size istifa edip gelin demiştim" dedi. Ya tamam dedim istifa dilekçem İzmir' de hanımda, şimdi ona haber verir, dilekçemi, Grup Başkanlığına götürür" dedim. 1981 ' den bahsediyorum, o zamanlar cep telefonları yok, yıldırım telefon bile etsen oradan İzmir' le minimum 3-4 saatte görüşebilirdik. Ancak şirketin teleksi vardı. Hemen teleks odasına giderek, teleksi olan bir arkadaşşıma haber verdim ve eşimin istifa dilekçesini hemen Grup Başkanlığı'na vermesini istedim. Bu teleks metnini de Hasan Bey'e verdim. Tamam dedi. Sebebini sorunca ne dedi biliyor musunuz? "Ya bazıları buraya çalışmaya geliyor, istifa etmeden bir ay izin alarak geliyorlar ve sonra da buradan istifa edip ayrılıyorlar. Evet hayatımı mandepsisine basmıştım. Ben bu kişiye güvenmişim, ama elimi kolumu bağlamıştı. Ayrıca möbleli lojman taahhüdünü de aldığım için, İzmir' deki bütün ev eşyalarımı da satmıştım. Yani Tarık Bin Ziyad gibi, büyük gemilerimi yakarak sefere çıkmıştım.

Beni İngilizce ve Türkçe sözleşme yapmam için Personel Servisine gönderdi. Personel Servisinde önüme imzalama için uzatılan İngilizce sözleşmeyi görünce kafamdan aşağıya kaynar sular döküldü. Amerikalı Personel Müdürü, İngilizce şunu yazmıştı. **“Apartment is immediately available, but unfurnished” (Lojman derhal verilecektir, fakat möblesiz)**. İmzalamadım ve derhal Hasan Bey’in yanına gittim. “Beyefendi siz bana möble sözü vermiştiniz, fakat bakınız möble vermiyorlar. Bu ne biçim iş, ben size güvendim, eşyalarımı da sattım geldim, bakın sözünüzde durmazsanız, ben devlet memurluğundan istifa etsem bile, burada çalışmam ve çeker giderim” dedim. Hasan beyde çok bozuldu. Demek Amerikalı personel müdürü, Türk Genel Müdür Yardımcısını takmıyor idi. “Merak etme, ben bu işi halletmek için TEK (Türkiye Elektrik Kurumu) Müdürüne (ki orada mal sahibi olan en büyük otorite idi) gideceğim, burada bekle, halledemezsen o zaman gidersin” dedi. Bu cevaba da sinir oldum, Adama bak ya, halledemezsem gidersin diyor diye. Aradan bir zaman geçti, dakikalar sanki ilerlemiyor. Sonunda geldi ve “müjdemi ver, TEK Müdürü sana möble verilmesini onayladı” dedi. Ya arkadaşlar düşünün, dakika bir gol bir oldu. Benim gibi Müfettişlik yapmış birisini bile, nasıl mandepsiye bastırmak istediler gördünüz mü? Düşünmedim de değil, “Nasıl bir yere geldim” ben diye. Demek devlet memurluğundan istifa etmeden buraya gelenler, bir ayda buranın ne mal olduğunu anlıyorlardı. Ben de içimden, belli bir süre burada kalıp, hedeflerime mutlaka ulaşacaktım. İlk büyük engeli aşmıştım. Ama karşıma daha neler çıkabileceğini de pek tahmin edememiştim.

O zaman Türkiye’nin en büyük inşaat şantiyesi olan bu işyerinden sizlere kısaca bilgi vereyim. 5000-6000 işçi çalışan bir şantiye idi. Bu Amerikan firması bu şantiyenin Genel Montaj Müteahhidi idi. Projesi Alman’lara aitti. İşyerinde çalışmakta olan diğer bazı proje müellifleri olan yabancı firmalar da vardı. Santralin 4 adet ünitesi vardı. Toplam kurulu güç 4X344 MW olup, yılda 8,1 milyar kilowatt-saat enerji üretecek ve Türkiye’nin enerji açığını giderecekti. Ana yakıt olarak hemen yanında Türkiye’nin en büyük linyit rezervi vardı. Rezerv toplamı 3,4 milyar ton olup, her yıl yaklaşık 18,6 milyon ton linyit tüketilecekti. Ayrıca, bir elektrik mühendisi olarak kendi esas mesleğim açısından da bana cazip gelecek ve teknolojik açıdan bu konuda da kendimi geliştirecektim.

Neyse, biz bunları bırakalım esas konumuza gelelim, şantiyenin İSG durumu neydi? Ben gittiğim 1981 yılında ortalama her gün 6-7 iş kazası, ayda 200’e yakın iş kazası ve de her yıl 4-5 kişi vefat ediyordu. Benden önce “Teknik Emniyet Müdür”leri ile nadir de olsa bazı Amerikalı yetkililer, ölümlü iş kazalarında tutuklanmış ve hapis cezası almışlar idi. Yani kısacası bu görev ateşten bir gömlek idi. Ama bu benim işimdi. Hayatım boyunca sorumluluk ve risk almaktan çekinmemiştim.

İlk İş Kazasında Adli Soruşturmam:

Nitekim dakika bir ve gol bir oldu. Çalışmaya başlayalı 10 gün olmuştu. Daha ne teşkilatıma ve de sahaya hâkim bile olamamıştım. Zira sorumluluk alanım, yüzeysel olarak yaklaşık, 1 km² (1000 dönüm) tabii yüksekliği 110 metreyi bulan kazan üniteleri de vardı. Her katın metrekaresini de hesaplasanız, kim bilir ne kadar yapar idi. Bunker denilen kömür depolama beton binasının aydınlatılmamış merdivenlerinden inen bir işçi merdivenlerden düşerek kafasını sahanlık duvarına çarpmış ve koma halinde ambulans ile Kayseri’ye nakledilmişti. Hemen olay yerine intikal ettim olay yerini inceledim. Bu تنها yer, benim 10 günde gezip görebileceğim bir yer değildi. Evet çok genç bir Afşin Savcısı işyerine ekibiyle geldi ve incelemeye başladı. Olay yerine götürüp bizim lehimize olabilecek delillerden bahsederek ve ayrıca Çalışma Bakanlığı İş Güvenliği Müfettişliğinden

istifa ederek buraya gelip hizmet yapmak istediğimi anlatarak kendisini ikna etmeye çalıştım. Ama adam kesinlikle ikna olmadı ve bana ne dedi biliyor musunuz? **“Kardeşim iyi hoş’ ta, buradakiler bu tip kazalarda kendilerine kurban olacak kişileri isterler”** dedi. Başımdan aşağıya kaynar sular bir defa döküldü. Meğer araştırdığımda, bizim şirketin bazı yetkililerinin daha önceki olaylarda, bu adamı pek nazarı dikkate almadıklarını ve onun da bu bakımdan işyerine kızgın olduğunu öğrendim. Ama arada ben kaynamıştım. Müdürlük saha ofisimize gittik. Tabii ilk muhatabı bendim, zaten sorumluluğu peşinen kabul etmişim ve buna hazırdım. Benim ifademi almak istedi, o sırada ben oturur vaziyetteydim. Ayağa kalkınız diye sert bir ifade ile seslendi. Ayağa kalkıp öncelikle kendimi ve dolayısıyla da işverenimi savundum. Bu sırada pencerelerde perde olmadığı için gelip geçenler ve en önemlisi benim personelim bu durumu izlediler. Tabii bu muhatap olduğum muamele, karşılaştığım ilk muamele idi. Sonradan gelen mahkeme duruşmasına birkaç kez çıktım. Ancak düşen kişi ölmemiş ve bir müddet sonra da şantiyeye dönmüştü. Afşin Adliyesi zaman geçtikçe, artık beni daha iyi tanımaya başlamışlardı. Nitekim bu muhatap olduğum olayla bir daha karşılaşmadım. Bundan sonra ayrılana kadar, belki şantiyede 5-6 adet ölümlü iş kazası ve de birçok uzuv kayıplı iş kazaları yaşandı ama, Safety Manager olarak beni Adliye sıkıştırmadı.

Müdürlüğümdeki İşe Yaramayan Kişileri İşten Çıkarmam:

Bağlı olduğum Genel Müdür Yardımcısı, maalesef ben göreve başladıktan sonra, burada bir yıllık çalışmasını tamamlayıp, tazminatlarını da alarak işten kendisi ayrıldı. Tabii o zamanlar 1980 İhtilali iktidarı vardı. Kendisi de emekli Deniz Tümgeneral olduğu için, Ulaştırma Bakanlığında Müsteşar Yardımcısı olarak göreve başladı ve bir müddet sonra da, Müsteşar oldu. Sanki benim kolum ve kanadım kırılmıştı. Zira ben bu adama güvenerek, bu gayya kuyusuna gelmişim. Fakat ne olursa olsun, önüme bakacaktım.

Ben göreve başladığım zaman, sahadaki tuvaletleri temizleyen ve adeta haydut kılıklı 50 ‘ e yakın işçinin bizim müdürlüğe bağlı olduğunu öğrenmişim. Bunlar disiplinsiz ve referans üzerine işyerine giren ve hiçbir özellikleri olmayan kişilerdi. Birinci icraatım, bunları müdürlüğümden göndermek oldu. Genel Müdüre çıktım. Benim işimin başımdan fazla olduğunu, tuvalet temizlemek işinin benim işim olmadığını ve bunların benden derhal alınmasını istedim. R.P Mouton isimli babacan ve çok iyi bir Amerika’ lı idi. Haklısın dedi ve bunları başımdan defettim. Tabi bu kararım, bu şantiyede okları üzerime çeken ilk önemli icraatım oldu.

İkincisi geriye 50-60 kişi kalmıştı. İki adet yardımcım vardır. Benden yaklaşık 10-15 yaş daha büyüklerdi. Tabii hiçbiri nasibini İSG’ den alan insanlar değildi. Her ikisi de emekli astsubaydı. Sanki burası askerlik yeri idi. Tabii eski asker gibi sahaya çıkıp, insanları uyararak kişisel koruyucu donanımları kullandıracaklardı herhalde! Önce personel müdürlüğüne giderek kendi personelimin özlük dosyalarını iyice inceledim ve notlar aldım. Açıkçası bana ayak uydurabilecek durumda değillerdi. Lokal yönetimlerin tavsiyeleri üzerine arpalık olan (ki ücretler herkes için, Türkiye ortalamasının üzerindeydi) bu işlere alınmışlardı. Yavaş yavaş personelimi yakından kontrol etmeye başladım. Birinci yardımcım olan astsubayın tavırları değişmedi, zaman zaman bana dikleşmeye başladı. Tabi bunlar kendi aralarında mutlaka konuşuyorlardı. Böyle olmayacağı için bunu müdürlüğümde çıkardım ve başka bir bölüme gitti. Tabii bu uygulamam ötekilerin de kulağına küpe oldu. Tabii bu son defa olmadı. İlerideki zamanlarda bana ayak uyduramayanları da zamanı

geldikçe işten çıkardım. Her tırpan da otoritem saha da sağlamlaştı. Amma! Artık şimşekleri de üzerime çekmeye başlamıştım.

Saha ofisimiz, iki oda ve bir holden oluşuyor idi. Bir odada müdür olarak ben, sekreterim ve müdür yardımcılarım, öteki odada ise geriye kalan personel sıkışıp oturuyorlardı. Bu binada kalorifer yok idi. Soba ile ısıtılıyordu. Kışın burasının sıcaklığı -15 derecelere kadar düşüyor idi. Ben hiç böyle bir ortamda yüz göz olmadan oturabilir miydim? Tabii ki hayır. Hasan Bey ayrıldıktan sonra, Genel Müdürlük binasındaki onun iki gözlü ve Sekreterli odası boş kalmış ve kimseye de verilmemişti. İstemeyenin bir yüzü kara ve vermeyenin ise iki gözü kara hesabıyla, bizim tonton genel müdüre çıktım. Tabi aradan geçen bu süre boyunca kendimi yavaş yavaş göstermeye başlamıştım. Kendisine güzelce izah ettim ve Hasan Bey' in boş olan makamını ve de ayrıca ona tahsis edilen makam aracı olan aracını da istedim. Adam bence uygun, ben hemen ilgili Amerikalı müdür ile konuşayım dedi. Konuştu ve tamam dedi. Bu karardan o kadar mutlu oldum ki bilemezsiniz. Hemen bu ofise taşındım. İngilizce bilen bir bayanı da sekreter olarak görevlendirdim. Ayrıca şoförlü o araç da bana tahsis edildi.

Ancak ne oldu biliyor musunuz? Genel Müdürlük binasında adeta deprem oldu. Giden Genel Müdür Yardımcısı Hasan Bey' e bağlı 3 adet müdürlük vardı. Biri bendim, Ötekiler ise, biri Emekli Albay olan ununu elemiş ve eleğini asmış olan Koruma Müdürü ve ötekisi ise Malzeme Kontrol Müdürü idi. Bunlar ve özellikle Koruma Müdürü haliyle kıskandı. Sadece bunlar değil üst kademedeki görevli olan öteki Türk Müdürleri de. Adeta bunlar, "Hasan Bey'in mirasına 37 yaşındaki bu genç çocuk nu sahipleniyor" demeye başladılar. Halbuki bir Türk olarak memnun olmaları gerekmez miydi? Ben işimi çok iyi bilen bir adam olarak bu projeye elzem olan bir kişiydim.

Tabii gidişimden bir ay sonra eşim ve çocuğumu da buraya getirmiştım. Annesinden ve İzmir' den ayrılmak istemeyen ve Matematik öğretmeni olan eşim de benim gibi devlet memurluğundan istifa ederek gelmiş idi. Burada ev hanımlığı yaptı, zira kızımız 2,5 yaşında idi. Ben ona burada çalışmadan öğretmen maaşını da vereceğimi söylemişim. İzmir' de iken, ben müfettiş olarak iyi para almama rağmen, hanım da kendi maaşından evi desteklemek zorunda kalıyordu. Zira evimiz yok idi, sadece rahmetli babamın desteği ile aldığım emektar Anadol marka arabam vardı. Ve hatta eğer gelmezse, bu evliliğin artık yürümeyeceğini ve bu işin benim istikbalim açısından çok önemli olduğunu ifade etmişim. Yani görüyorsunuz değil mi? Karı-Koca devlet memurluğumuzu, çiftliğimiz ve çubuğumuzu satıp, başarılı olmak için buraya gelmiştik.

Ölüm Tehdidi:

Evet gelelim ölüm tehditlerine, bütün yukarıda anlattığım icraatlarım bazılarını çok ürküttüğü için, bir gün ben işteyken, yüzü maskeli bir adam, eve gelip hanımı tehdit ediyor ve diyor ki "**Bir haftaya kadar buradan defolup gitmezseniz, kocanı öldüreceğiz**" diyor. Bu bölgeler güvenlik açısından 1980 ihtilalinden önce terör yuvaları idi. İnsanların ne zaman kim vurduya gideceği hiç belli olmazdı. İhtilalden sonra Kahraman Maraş Sıkıyönetim Komutanlığı bu bakımdan göz açtırmıyordu. Nitekim ben gitmeden bir yıl önce Türk Personel Müdürü, Çoğulhan Kampı yemekhanesinde akşam eğitim verirken, penceren açılan kurşunlarla vefat etmişti. Tabii hanım çok korktu, zaten gelmek istememiş idi. Ben ona burada kalmaya mecburum. Sen eğer korkuyorsan seni, annenin yanına geçici olarak göndereyim dedim. Ben seni burada yalnız bırakmam dedi ve ben de çok memnun oldum. İşin garibi bu tehdit olayı, kimseye anlatmamama rağmen, hemen

duyulmuştu. Benim teselli etme ziyaretine kimler geldi biliyor musunuz? Amerikalıların baş yordakçısı olan Türk Personel Müdürü, Emekli Albay Koruma Müdürü, Emekli Albay Hukuk Danışmanı, Türk Sosyal İşler Müdürü, Malzeme Kontrol Müdürü. Ben ise içimden, acaba bu işte hanginizin parmağı var diye düşünmüyor değildim. Sonuç itibariyle benim nasıl karşılık vereceğimi merak etmişlerdi. Sosyal İşler Müdürü, utanmadan yukarıda anlattığım cinayet olayını bir kez daha anlatarak (sanki ayağını denk at, bu iş senin başına da gelebilir demek istemişti herhalde) güya beni zora sokacağını zannetmişti. Ben ise hiç bu olaydan etkilenmediğimi, bu şantiyenin bana ihtiyacı olduğunu, böyle tehditlerle burayı kesinlikle terk etmeyeceğimi anlattım ve de it ulur kervan yürür dedim. Bu sözümle bu işte parmağı olanlar varsa, onlara da gözdağı vermek istemiştim.

Yavaş yavaş duruma hâkim olmuşum. Adliye ile olan ilişkilerimi de geliştirmiştim. Artık Afşin Cumhuriyet Savcıları beni tanımaya başlamıştı. Karşılaştığım zorlukları da biliyorlardı. Hatta bizim bölgemizdeki, öteki işyerlerinde olan ağır yaralı ve ölümlü iş kazalarında beni Bilirkişi olarak atamaya başlamışlardı.

Tabii daha önce söylemeyi unuttum. Hasan Bey gidip onun makamını aldıktan sonra bana verilen ücretin, benim emsallerime göre düşük olduğunu tespit ederek, Genel Müdüre çıktım, özgeçmişimden, diploma ve sertifikalarından bahsederek, ücretimin iyileştirilmesini talep etmiştim. Çok makul gördü ve ücretimin birde % 30 oranında iyileştirilmesini sağladı.

Hakkımda Casusluk İhbarı ve Savcılık Soruşturması:

Ancak kısa bir süre sonra bir darbe daha aldım. Afşin Savcısı hakkımdaki şikâyet olduğunu söyleyerek makamına çağırdı. Allah Allah gene ne oldu acaba diye koşturup gittim. Bu sefer "Casusluk" (!) ile suçlanıyordum. İhbarı yapan ise benim eski şoförüm ve fakat Jandarma'nın ispiyoncusu olduğunu sonradan öğrendiğim şerefsiz bir aşağılık adam idi. Verdiği dilekçede "sözde benim santralin fotolarını çekip, postaneye gittiğimi ve fotoları Almanya'ya gönderdiğimi" ihbar etmişti. Bu suçlama çok büyük bir suçtu, tahmin edebiliyor musunuz? Tabii ben olayı anlamıştım. Santralin gerek inşaat aşamasını ve gerekse de İSG uygulamalarımızı, vereceğim eğitimlerde görsel paylaşabilmem için slaytlara çekiyordum. Bu slaytlar o zaman Türkiye' de işlenemiyordu. Satın aldığınız kutunun içinden Kodak firmasına ait bir zarf çıkıyordu, makaralı filmi bittikten sonra, bu zarfa koyup, karşı ödemeli olarak Almanya' ya gönderiyordunuz. Onlarda slaytları yapıp bana geri gönderiyorlardı. Tabii bu olayı elimdeki delillerle Savcıya sunduğum zaman ikna oldu. Zaten bu olay olduğu zaman aramızdaki ilişki de iyi idi. Bu olay üzerine, bizim santralin yanındaki Jandarma Komutanı Üsteğmen ile konuştuğum zaman, "kusura bakma biz zaman zaman böyle adamları kullanabiliyoruz" demişti. Evet buna ne diyeceksiniz? Yanınızda çalıştırdığınız en yakınınız ve hatta şoför ve sekreteriniz bile ispiyoncu çıkabiliyordu! Görüyorsunuz bir de bunlarla uğraştım. Merak etmeyin ileride daha acayip şeylerle karşılaştığımı göreceksiniz.

Amerikalı ve Alman Yabancılarla kavgalarım:

İyi hoş' ta yabancı şirketlerde, yabancı kişilerle çalışmanın da bazı zorlukları vardır. Zaten Amerika' lar genelde kaba kişilerdir ve haliyle kendilerini Dünya' nın patronu olarak görürler. Bu şantiyede çalışan Amerika' lılar ise özbeöz Amerikalı değillerdi. Genelde Amerika' ya öteki ülkelerden göç eden kişilerdi. Bunlar daha da kaba ve sabaydı. Ancak Amerika' dan gelen üst düzey

yöneticilerle de tanıştım, bunlar genelde jentilmen idiler. Bir de en önemli husus, yabancıların Türk'leri genelde küçük görmeleri idi. Bakın bunlar benim kesinlikle kabul edemeyeceğim şeylerdi. Tabii bu konularda da çok kavgalarım oldu. Tabii şu anda geldiğimiz, teknolojik gelişme sonucu, böyle çok büyük termik santralin inşaatı artık Türk Firmaları tarafından yapılmaktadır. Biliyor musunuz? bu proje o zamanlar Türkiye' de enflasyonun sebebi olarak görülüyordu. Zira yabancı şirketlerle haddinden fazla paraya ihale edilmişti. Foster Wheeler Şirketi, düşünebiliyor musunuz? Bu işi maliyet artı % 25 kâr ile almıştı. Yani maliyet ne kadar artarsa, onun kârı da artacaktı.

Alman Steag Firmasının İş Güvenliği Mühendisi ile olan Kavgam:

Foster Wheeler' in yaptığı iş TEK adına Alman Firması Steag tarafından kontrol ediliyordu. Bu firmanın İş Güvenliği Mühendisi, çok kaba ve kendisini üstün gören birisiydi. Her fırsatta benim iç işlerime karışıyor ve bunları da kendi personelimin yanında yapıyor idi. Bu herife tahsis edilen Almanca tercüman ise, ne gariptir, benim personelim idi. Bir gün saha ofisinde, kendi personelimle toplantı yaparken, izinsiz çat diye kapıyı açtı ve tercümanı ile içeriye girdi. Toplantıma karıştı ve benim yapılmasını istediğim şeylere karıştı. Ben de hemen orayı terk etmesini istedim. Böyle bir hareketi beklemediği için hiddetle defolup gitti. O zaman Hasan Bey daha görevdeydi. Kendisine gittim olayı anlattım. Bu adamın benim iç işlerime karışmamasını istedim. Sağ olsun kendisi de gene TEK Müdürüne çıkarak bu durumu anlattı. Dönerek senin artık iç işlerine karışmayacak, ancak yanlış giden işler varsa, yazı ile sana bildirecek dedi, ben de tamam dedim. Böylece bu adamın benim teşkilatımdan elini ve ayağını çektim. Belli bir müddet sonra bu adamın yerine başka bir Alman geldi. Bu adam onun gibi olmadığı için kolaylıkla teşriki mesai yaptım ve bu sorun da halloldu.

Ancak TEK 'e proje kontrollüğü yapan bu Alman firması Steag ile takışmam, ileride biraz aleyhime oldu, Foster Wheeler' in onayladığı maaş zamlarımı, TEK adına onay mekanizması olarak onaylamadılar. Ama buna rağmen bunlara hiçbir zaman eyvallah demedim.

Foster Wheeler Kırtasiye Görevlisi Amerikalı ile olan Kavgam:

Ben işyerine ait iş kazası raporları ve istatistikleri ile şirketin Amerika' da Livingstone' da bulunan merkezi ile sürekli mektuplaşıyordum. Ayrıca Amerikan İSG Amerikan mevzuatı hakkında da bilgi ve doküman istiyordum. Tabii bu yazışmalar için Foster Wheeler antetli kağıt ve zarflar kullanıyordum. Gene bir gün bunlara ihtiyacım oldu, sekreterim elimizde bitti dedi. Ben kırtasiyeden 10' ar adet antetli kağıt ve zarf istek fişi ile, kendisini gönderdim. Döndü geldi, Türk'lere verilmemiş dedi. Gördünüz mü cevabı, büyük bir sinirle, sekreterime bak gör şimdi, nasıl alınmış dedim. Gittim kırtasiye' yi resmen bastım. İçeri girilen kapaklı girişi kaldırarak içeriye daldım. Siz bana hangi gerekçeyle bunları vermezsiniz, kendim geldim ve alacağım dedim. İstedğim adet kadar dışımdan yüksek sesle sayarak aldım ve istek kağıdını da yüzlerine attım ve döndüm. Bu şantiyede de Amerikan işbirlikçisi Türkler vardı, bunların işi gücü amirleri olan Amerikalılara yağ çekmek idi. Benim muhatap olduğum Türkler önce kendi Türk Amirine gitmişler ve fakat onun benim karşıma çıkacak gücü olmadığı için üzerindeki Amerikalı amire ispiyonlamışlar. Ben bu adamın benim yanıma geleceğini bildiğim için, biz de çalışan jandarmadan terhis olan iri yarı bir adamımı sekreter odasına koydum ve içeriye kimseyi sokma dedim. Bir müddet sonra geldi, adamım ona engel olmaya çalışıyor. Kapıyı açtım ne bağırdığını sordum. Ağzından salyaları akıyor herifin. Bunları almaya hakkım olduğunu söyledim. Baktım anlamıyor, iki elimle yaka paça tutarak defol dedim ve kapımdan dışarıya attım. Böyle bir muameleye maruz kalmayacağını düşündüğü için, hemen Genel Müdüre gidip beni şikâyet etmiş. Ha bu arada bizim tonton Genel Müdür ayrılmış

ve yerine başka bir Genel Müdür gelmişti. Sekteri hemen beni çağırdım ve yanına gittim. Bana “ Sen ne yaptın yahu, benim adamımı yaka paça dışarıya atmışsın” dedi. Ben de ona şu soruyu sordum. “Benin Amerika’ daki şirket merkezinizle yazıştığımı biliyorsunuz değil mi?” “ Bana bunları Türk olduğum için vermediler ve beni aşağıladılar” dedim. Cevaben “tamam bu konuda haklısın ama adama böyle muamele etmen hata olmuş, lütfen ondan özür dile” dedi. Ben de kesin olarak özür dilemeyeceğimi söyledim. Konuşmamız sırasında bir de ne dedi, biliyor musunuz? Ya dedi bizim Amerika’ da iş güvenliğini yapan insanlar genelde Ordinary (Sıradan) insanlardır. Bu bakımdan bunlar böyle görüyor dedi. Bu lafın üzerine bir kızdım ve dedim ki “Ben basit bir adam değilim lütfen açıp özgeçmişime bakınız, Çalışma Bakanlığı Müfettişliğinden ayrılıp buraya geldim, ayrıca Elek Y. Mühendisiyim, sizin şantiyedeki adamlarınız basit insanlar ki bana böyle davranıyorlar” dedim. Gördünüz değil mi, “Sanki kendisi de beni böyle zannediyordu.” Bu lafların üzerine hiç özür dilemedim. Evet Türk İş Yasasına göre benim hareketim, direkt işten tazminatsız çıkışı gerektiriyordu. Ancak bana karşı bu maddeyi uygulayamadılar!

K. Maraş Sıkıyönetim Komutanlığına Hakkımda İhbar ve Şikâyet:

Gene bir müddet sonra, Kahraman Maraş ÇSGB Bölge Müdürü yanındaki öteki zevatla ziyaretimize geldi. Türk Personel Müdürü, bunlara Amerikan Lokantasında yemek vererek ağırlamamı istedi. Ben de bunları götürdüm ve bir öğle yemeği yedik. Yemek sırasında, yanımda oturan Bölge Müdürü bana yavaş yavaş garibime giden sorular sormaya başladı. “Siz kimsiniz, nereden geldiniz ve özgeçmişiniz nedir?” filan dedi. Yemekten sonra benim ofisime geçtik ve orada konuşmaya devam ettik. Sonra baklayı ağzından çıkardı. K. Maraş Sıkıyönetim Komutanlığına beni birileri şikâyet etmişti. Yani anlayacağınız, bu kadar işimin arasında bir de bunla uğraşacaktım. Ben de Müdür Bey’e Çalışma Bakanlığı İş Güvenliği Müfettişliğinden istifa ederek buraya geldiğimi söyleyerek detaylı özgeçmişimi verdim. Gurup Başkanlığı görevim sebebiyle de Çalışma Bakanı tarafından “Takdirname” ile ödüllendirildiğimi, Japonya’ ya giderek oradan da bir sertifika aldığımı ve Çalışma Bakanlığı dergisinde bazı makalelerimin yayınlandığını söyledim. Burada göreve başladıktan sonra başıma gelenleri ve ölüm tehditlerini anlattım. Adam sonunda “ben anladım, sizi çekemeyen birileri şikâyet etmiş, siz bu projeye elzemsiniz” dedi ve ekledi. “5 gün sonra K. Maraş’ a geliniz ve gözlerinizle Sıkıyönetim Komutanına yazacağım yazıyı görünüz” dedi. Adam kendini zora sokarak Komutana yazacağı gizli yazıyı bana gösterecekti, müsterih olmam için. Kendisi çok dürüst, adil ve iyi bir insandı. Herhalde şimdi vefat etmiştir. Kendisini rahmetle anıyorum. Dediği güne eşimi de yalnız bırakmadığım için, özel arabamla K. Maraş’ a gittik, bir otelde bir gece konakladık. Ertesi gün K. Maraş Bölge Çalışma Müdürlüğüne gittim. Müdür Bey, benim hakkında Komutana yazdığı gizli yazıyı bana gösterdi. Tabii böyle bir durumu Komutan öğrense, bu adamı kolaylıkla harcardı. Sonuç itibariyle Müdür Bey, yazısının sonunda benim için şöyle yazmıştı.” Bu olay çekememezlikten kaynaklanmıştır. Ünal Bey, bu iş güvenliği konusunda da Türkiye’ ender bulunabilecek bir kişidir ve bu projeye elzemdır”. Saygılarımı sundum ve çok teşekkür ettim ve şantiyeye döndüm.

Aradan bir hafta geçti, bir Pazar günü kapıya iki tane jandarma askeri geldi ve bana Afşin Jandarma Komutanı’ nın derhal beni çağırdığını söyledi. Tabii telaşlandık, jandarmaya ve de K. Maraş Sıkıyönetim Komutanlığına gidenlerin halini çok iyi biliyorduk. Zira 2-3 ayda bir sabaha karşı askeri cemseler gelir, lojmanın bulunduğu siteden adamları toplar ve götürürdü. Bunlardan belli bir süre ses seda çıkmaz ve orada çok eziyet görürlerdi. İşte bu şikayetle beni de bu duruma düşürmek istemişlerdi. Hatta sitede ailecek görüştüğüm bazı mühendis arkadaşlar, buraya birkaç defa gitmişlerdi ve başlarına gelenleri anlatarak, “Ünal bir güne seni de mutlaka buraya götürecekler” demişlerdi. Ben de içimden kızmıştım, benim neyim var ki ben de aynı muameleye tabi olayım

demıştim. Kendileri gittikleri için benim de gitmemi istiyorlardı. İşte maalesef bu cadı kazanında arkadaşlık da böyleydi.

Neyse Afşin Jandarma Komutanlığına hemen gittim. Komutan olan Üsteğmen ertesi gün saat 10' da K. Maraş Sıkıyönetim Komutanı Tuğgeneral' in beni makamında beklediğini söyledi. Ne için acaba dediğimde ise, biz bilemeyiz, böyle talimat aldık dedi. Hemen Afşin' deki bizim Genel Müdürün lojmanına gittim ve durumu söyledim ve bir gün sözlü olarak izin aldım.

Hemen o gün, gene eşim ve çocuğumla K. Maraş' a gittim, bir otele yerleştik. Ertesi gün tam zamanında oradaydım. Komutanın odasına girdiğim, zaman fiziki olarak heybetli Komutanı gördüm, yanında da bir kurt köpeği vardı. Adam gayet nazikçe ayağa kalktı ve benim elimi sıkarak, oturunuz. dedi. Tabii ben konuyu biliyordum ama çaktırmıyordum. Bana "Bize sizin hakkınızda çok şikayetler geldi, ben de bu olayı K. Maraş Bölge Çalışma Müdürüne tahkik ettirdim. Şimdi sizi çok iyi biliyorum, sizinle görüşmek ve fikirlerinizi almak istedim" dedi. Öyle bir rahatlardım ki Komutan, beni onore etmek ve görüşlerimi almak için çağırmişti. Bunun üzerine, çok dolu olan ben geldiğim günden beri karşılaştığım olayları, çekememezlikleri ve ölüm tehditlerini detaylı bir şekilde anlatmaya başladım. Konuşmam sürerken, bir dakika önemli şeyler anlatıyorsunuz, ben istihbarat subayını çağırayım o da dinlesin ve notlar alsın dedi. İstihbarat subayı binbaşı odaya geldi, o da anlattıklarımı dinleyip notlar aldı. Kendisine, ölüm tehditleri aldığımızı ve bu sebeple de silah ruhsatı almak istediğimi söylediğimde, "Gerek yok, artık size kimse hiçbir şey yapamaz" dedi. Evet hakikaten bu olaydan sonra, çok rahatlardım, benle insanlar artık uğraşmamaya başladı. Peki ya tersi olsaydı, beni orada korkunç bir gelecek bekliyordu.

Lojmanıma gelen taciz telefonları:

Tabii benim evimde işyerine ait dahili telefonum var idi. Bu benim için çok önemliydi. Zira evim ve ailemle iletişimi ancak böyle kurabiliyordum. Tabii o zamanlar cep telefonu veya çağrı cihazı gibi iletişim araçları yoktu. Müdürlük içinde ise, kendi personelim ile iletişimimi telsizlerle sağlıyorduk. Bu da bizim için önemliydi. Şantiye içinde olan önemli olayları anında öğrenip, talimatlar verebiliyordum. İşte bu sefer bazı sapıklar ben evde yokken, telefonuma saçma sapan ve gene tehditkâr telefonlar etmeye başladılar. Ayrıca bunlarla da uğraşmaya başlamış ve bunu yapanları yakalamak için detektif(!) gibi çalışmaya başlamıştım. Telefonumu da iptal edemiyordum. Zira evimle olan tek iletişimim bunla idi.

İşyerinden Ayrılışım da Sorunlu Oldu:

Yaklaşık 4 yıllık çalışmamın sonuna yaklaşıyordum. Bu sonu ben kendim istedim ve aşağıda anlatacağım gibi İş Hukuku kurallarına uygun olarak kendim hazırladım. Zira kızım ilkökul çağına gelmişti. İzmir'de aldığımız evin kiracısının sözleşmesi sona eriyordu. Ayrıca buraya gelirken istifa ederek öğretmenlikten istifa eden eşim ise, tekrar öğretmenliğe dönecekti.

İş Hukuku' na göre çalışan birisinin, işten ayrılırken tazminat alması çok zor ve katı kurallara bağlıdır. İstifa ederek ayrılırsanız kesinlikle tazminat alamazsınız. Bir çalışan sadece aşağıdaki hallerde tazminatlarını alabilir;

- 1- Ya ölecektir(!) (Not bu halde sadece kıdem tazminatı alabilir)
- 2- Ya askere gidecektir, (Sadece kıdem tazminatı alabilir)
- 3- Ya emekli olacaktır. (Sadece kıdem tazminatı alabilir)

4- Ya o zaman geçerli olan 1475 sayılı İş Yasasınının 17/II maddesinde belirtilen işverene ait, işçi aleyhine hareketler olacaktır ve çalışan sözleşmesini kendisi tazminatlı olarak feshedecektir. (Sadece kıdem tazminatı alabilir)

5- Ya da işveren isteyecektir. (Hem kıdem ve/veya hem de ihbar tazminatı alabilir)

EVET, beğendiniz mi? Hangisini tercih edersiniz. İlk dördü olmayacağına göre, sona kalan tek seçenek (5) seçenek idi. Yani ancak beni işveren tazminatlı çıkaracaktı. Bu nasıl olabilirdi? Benim işverene belli bir süre, yağ çekmem ve onu böyle bir uygulama yapmasına ikna etmem gerekecekti. Tabii bunlar benim karakterime ters olduğu için, kendimden doğacak bir yasal gerekçe ile işvereni tazminatlı çıkış uygulamaya mecbur etmem idi. Düşündüğüm şey şu idi; “Ben buraya gelmeden önce belimden disk kayması sebebiyle ameliyat geçirmiştım. Bu rahatsızlık bende son zamanlarda nüksedecekti. Görevim de ağır ve tehlikeli bir iş olduğu (zira düşme riski olan çok yüksek kodlarda da denetim yaptığım) için bu rahatsızlıkla bu işimi yapamayacaktım. Tabii önce bu işlerde çalışamayacağıma dair bir sağlık kurulu raporu almam gerekiyordu”. Evet böyle bir raporu tam teşekküllü Malatya Devlet Hastanesinden aldım. Bu raporu da ekleyerek Genel Müdüre, sağlık özürlü sebebiyle, o zaman (1985) geçerli olan 1475 sayılı İş Yasası’nın 17-1-a maddesi gereğince hakkımda tazminatlı çıkış işlemi uygulanmasını talep ettim. Bu dilekçeyi alan Genel Müdür alı al, moru mor oldu, tabii emrivaki yaptığım için şaşırıldı kaldı. Ben bunu adamlarıma danışayım kararımı veririm dedi. Tabii kendi yardakçısı kimselerin doldurması üzerine, bu talebimi kabul etmeyip, beni büro işi olan, Mühendislik Müdürlüğünde “Baş Mühendis” olarak atadılar. Burası ağır ve tehlikeli iş değil, sahaya çıkma ve adeta salla başını al maaşını dediler. Ben kaçın kurasıyım, hiç bu talebi kabul eder miyim? “Bu yeni görev, bir tenzili rütbedir, yani daha alt kademedeki bir görevdir. Beni buradan alıp alt kademedede çalıştıramazsınız, iş yasasına aykırıdır, bu görevi kabul etmiyorum dedim ve itiraz ettim. Zira ben daha önce dediğim gibi, organizasyon şemasında, inşaat müdürleri seviyesinde bir adamdım, genel müdür yardımcısı ve genel müdüre bağlıydım.

Benim odamın kapısının kilidini değiştirerek, odamdan beni çıkarmak istediler, gelen marangozu kovdum, kendi sağlam adamlarımı kapıya koruma olarak diktim. Haber Genel Müdüre gidince, hışımla odama geldi, o da iri kıyım bir adamdı.” Çabuk bu odayı terk et” dedi. Ben de “Kesinlikle çıkmayacağım” dedim. Aramızda tartışma çıktı. Kendisine aynen “Ben size kâfi derecede hizmet ettim, daha fazla çalışmayacağım, zorla çalıştıramazsınız, benim yakın geleceğimle oynuyorsun” dedim. Biraz yumuşadı, işin içinden nasıl çıkabileceğini düşündü ve “Benim prestijim de önemli, sana söz veriyorum. Şimdi ben seni tazminatsız olarak işten çıkarmış olayım, yani herkes böyle bilsin, ama sana bir ay izin vereyim, git memleketine, sonra dönünce ve ortalık soğuyunca senin her türlü hakkını vereyim” dedi. Peki ben size nasıl güveneyim deyince, güveneceksin artık dedi. Acaba işe giriş aşamasında olduğu gibi çıkış aşamasında da bir son dakika golü yiyecek miydim?

Neyse bir ay sonra geldiğim zaman, sözünü tuttu, hem kıdem, hem ihbar ve hem de çalıştığım süre boyunca kazancımın % 10’u oranında prim hakkımı da aldım. Yaklaşık o zamanın parası ile 1,5 milyon tuttu. Bu para ise o zamanki kurdan 177.000 \$ yapıyor idi. Bu paraya ilişkin çeki aldığım zaman, benim tazminatsız çıkarıldığımı zanneden, işbirlikçilere bu çeki iftiharla gösterdim. Tabii bu paraya ihtiyacım vardı, kiracı evden çıkmış idi, evin tadilat ve komple yeniden eşya parası ile iş buluncaya kadar harcadığım paraları bu meblağ karşılamıştı.

5- İş Sağlığı ve Güvenliği Danışmanlık Hizmetim:

1985 yılında Afşin' den döndükten sonra, hemen kendi adıma Serbest Meslek Erbabı olarak, Toktaş İş Sağlığı ve Güvenliği Danışmanlık adı altında vergi mükellefiyetimi kurdum. Bu işe de başlamam pek kolay olmadı. Zira o sıralar bizim daireden emekli olan bazı müfettişler, müfettişlikten ayrılmadan önce, bazı yerlerin danışmanlığını kapatmış idiler. Hiçbir zaman da eski müfettiş arkadaşlarımdan bana danışmanlık işi bulmalarını istemedim. Yani bu konuda da kimseye müdana etmedim (yani boyun eğmedim). Türkiye'nin en büyük inşaat şantiyesinden gelmeme rağmen, öncelikle öteki sanayi kuruluşlarında danışmanlık işi aradım. Fakat 1985 yılı sonlarında ilk defa Aliğa Petrol Rafinerisinde bir inşaat firmasında İş Güvenliği Danışmanı olarak işe başladım. Bu firmanın ben de hatırası çok fazladır. Aynı firmanın Bandırma' da olan öteki inşaat şantiyesine de bakmaya başladım. Her zaman ilk işe başlamak çok önemlidir. Bu firmada işe başlamamın sebebi de şu oldu. Bu firmanın daha önce bir İş Güvenliği Uzmanı varmış. Ama maalesef bu kişi trafik kazasında vefat etmiş. Yani bu firma iş güvenliği nedir biliyordu ve iş güvenliği danışmanı çalıştırmışlardı.

Tabii arkası çorap söküğü gibi geldi. Aynı yerdeki komşu inşaat şirketlerinin de danışmanlığını almıştım. Birden 4-5 adet işyeri olmuştu. Hemen arkasından 1986 yılında Aliğa'daki demir ve çelik fabrikalarında danışmanlığa başladım. Sonra da İzmir, Ege ve Marmara bölgesinde çalışmaya başladım.

Tabii bu çalışmamın bir yasal dayanağı yok idi. Bu işleri alırken işverenleri İSG konusunda bilgilendirmeye ve özellikle iş kazaları ve meslek hastalıklarındaki sorumluluklarını anlatmaya ve ileride bunlarla karşılaşılırsa astarın yüzünden pahalıya çıkacağını açık bir şekilde anlatarak ikna etmeye çalışıyor idim. Yani bir bakıma o yıllarda işverenler nezdinde bir iş güvenliği kültürü oluşturmaya çalışıyordum. Tabii Türkiye' deki profesyonelleşmiş Türk şirketleri ile yabancı firmalar bu işe daha çok önem veriyorlardı. Çalışmamın tepe yaptığı zamanlarda, Türkiye' de İstanbul'dan Bodrum, Marmaris, Dalaman ve Fethiye' ye kadar toplam 27 adet şirkete her ay danışmanlık yapıyordum.

Sizlere açıkçası şunu söyleyebilirim; 1985 yılından yaklaşık İş Güvenliği Uzmanlığı' nın çıktığı 2005 yılına kadar, 20 yıl süreyle danışmanlık işimi çok rahat koşullarda yerine getirdim. Zira kendi işimin patronu idim. Serbest piyasa koşullarında piyasaya çıkmış ve bu işin çok önemli bir iş olduğunu ikna yoluyla işverenlere kabul ettirmiş idim. Beni denetleyen herhangi bir kuruluş yok idi. Esasında beni denetlemesine de gerek yoktu. Kazancımın vergisini sapına kadar ödüyordum. Hizmeti veren ve de alan memnundu. Özel bir sektör olarak kazancımın üst sınırı yok idi, çalışmama bağlı olarak artabiliyordu. Tabii ben yanımda eleman hiçbir zaman çalıştırmadım. İşverenler karşılarında işyerinde bizzat beni görmek istiyorlardı. Bu iş başkasına devredilecek bir iş değildi. Uyanıklık yapıp, başkalarını çalıştırıp onlar üzerinden para kazanmak benim işim değildi ve karakterime ters idi.

Ancak bu işleri yaparken karşı tarafa bizzat benim hazırladığım "Danışmanlık Sözleşmesi" ' ni empoze edip kabul ettiriyor idim. Bu sözleşme de hem kendimi de bağlıyor ve yapacağım işlerin detaylı dökümünü yapıyor idim. Ama hukuki ve cezai sorumluk başlıklı aşağıdaki madde benim kırmızı çizgimdi;

"Danışmanın Yapacağı İşle İlgili Sorumluluğu: Danışman yukarıdakimaddesinde belirtilen görevleri yapmakla yükümlüdür. Ancak işyerinde part-time ve istişare anlamda çalışacağı için, işyerinde meydana gelebilecek iş kazası ve meslek hastalıklarında, işveren adına herhangi bir hukuki ve cezai sorumluluğu üzerine almayacaktır. Bu konularda işverenin sorumlusu ve yetkilisi olarak yetkili makamlara gösterilmeyecektir"

Evet yukarıdaki madde, beni 20 yıl boyunca iş kazaları ve meslek hastalıklarında sorumluluktan kurtardı, göz altına alınmamı, tutuklanmamı ve mahkemelerde hapis cezası almamı engelledi.

Zaman zaman bazı şantiyelerde Şantiye Şef veya Müdürleri, iş kazalarında mahkemeler çıktıkları zaman topu benim üstüme atmak isteyip beni sorumlu gösteriyorlardı. Ancak ben de ıslak imzalı danışmanlık sözleşmesini mahkeme başkanına ibraz ettiğim zaman, Hakim, yanındakilere benim için “bu adam doğru söylüyor, biz bu adamı neden çağırdık?” diyordu.

6-İş Güvenliği Uzmanlık Hizmetim:

2005 yılında 11 numaralı A Sınıfı İş Güvenliği Sertifikasını almam üzerine, artık kendimce İş Güvenliği Uzmanlık Hayatım başlamış oldu. İş Güvenliği Uzmanlığı çıkınca, Danışmanlık yaptığım yerlere, aynı koşullarda (yani ücrete zam yapmadan ve asgari ücret seviyesindeki aynı ücretle çalışarak) ben size Uzmanlık da yaparım dedim. Tabii bu büyük bir jest idi. Çoğu bu jestimi anlamadı veya yanlış anladı. Zira yeni sisteme ayak uydurmakta zorluk çekiyorlardı. Neden jest idi, çünkü Uzmanlık görevinde altından kalkılamayacak sorumluluk altına giriyordum ve haliyle çok işçi çalıştıran çok tehlikeli işlerde mesai sürem de artıyor idi. Çalışma hayatımın her sahnesinde, sorumluluktan kaçmayan birisi olarak, ben böyle yaparım demiştim.

Tabii bakınız, benim gibi bizim teşkilattan ayrılan müfettiş arkadaşlarımın çoğu, benim yaptığım gibi, çalıştığı yerlere ben size Uzmanlık görevi yaparım diyemediler. Yani bu sorumluluğu üzerlerine alamadılar. “Ben size eskiden olduğu gibi danışmanlık (sorumsuz danışmanlık) hizmeti yaparım. Sizler kendi bünyenizden uygun olan mühendisleri seçerek, iş güvenliği sertifikası aldırın ve ben onları yönlendiririm” deyip için içinden çıktılar. Tabii bu tipler, işyerinde kesinlikle proaktif İSG tedbiri almaya yönelik çalışmadıkları ve de oluşan pislikleri temizlemek üzere adli ve idari makamlarla işlerini hallettikleri için böyle yaptılar. Bu durum tabii uyanık işverenlerin de işine geldi. Neyse beni bu konuda daha fazla konuşturmayın, bu kadar yeter!

Bu dönemde tanıdığım ve beraber çalıştığım birçok işyeri Hekimi beraberce çalışalım ve “Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi” kuralım dediler. Ancak ben kabul etmedim. Zira titiz ve kıl adam olarak onlarla arkadaşlığım bozulmasın diye düşündüm. Ayrıca böyle bir kurum kurup başkalarını çalıştırıp, onlar üzerinden para kazanmayı düşünmedim.

Bu dönemde başıma gelen en kötü olay şu oldu; Uzman değil ve fakat 1989 yılından beri “İş Güvenliği Danışmanı” olarak çalıştığım bir büyük demir çelik fabrikasında, bir taşeron işçisi vefat etti. Ben tabii bu işyerine her pazartesi günü part-time olarak gidiyordum. Bu kazanın olduğunu bana maalesef bildirmedi. Ayrıca da bu taşeronun yaptığı işten bana bahsetmediler. Çünkü, iş hukukunu da bilen bir adam olarak, taşeron sözleşmelerinin İSG bölümünü ben hazırlıyordum. Esasen 10 günlük bir iş olduğu için de belki gerek görmediler. Kaza geçiren kişi, kazadan sonra hemen vefat etmedi, aradan belli bir süre geçti. Tabii bu olay ölümlü olduğu için, önce Türk Ceza Yasası’na göre Aliğa Asliye Ceza Mahkemesinde ceza davası açıldı. Bu davadan da benim haberim olmadı. Bu arada işyeri yeni bir avukat ile anlaştı. Tabii bu avukat işveren vekili olan ve sanık Fabrika Müdürünü kurtarmak istemiş ve benim adıma da mahkeme aşamalarında, işyerinin İş Güvenliği Uzmanı vardır diye bana yönlendirmiş. Bu safhadan sonra, dosya bu şekliyle Ankara’ daki bilmez bilirkişilere gitmiş. Onlar da benim adıma İş Güvenliği Uzmanı olarak görünce, Fabrika Müdürü ile bana asli kusur vermişler. Yani uyanık ve üçkağıtçı bir avukatın tezgahına oturmuşlar. Bu bilirkişi raporu, fabrika müdürüne gelince, “pis pis sırtarak, ya sana da kusur vermişler, Ünal Bey “ dedi. Başımdan aşağı kaynar sular döküldü ve “nasıl olur ben size İş Güvenliği Uzmanlığı yapmıyorum ki” dedim. O da “tamam ya, sen zaten ben iş güvenliği uzmanlığı yapmıyorsun, bu işten sıyrılırsın” dedi. Geri zekalı böyle dedi ama, bu işten kendimi sıyırmam tam 2-3 yılımı aldı. Zaten bu olaydan sonra ben sizin gibi insanlarla çalışmam diyerek, 23 yıldan beri çalıştığım bu işyerini bıraktım.

Bakın görüyorsunuz, iş güvenliği uzmanı olmasanız bile, uyanık avukatlar sizi birden uzman yapar ve böylece bilmez bilirkişileri de etkileyerek ve de ayarlayarak sizi kuyunun dibine atar. Bir deli kuyuya bir taş atar ve sonra bin akıllı o taşı oradan alamaz. Hele bir de son zamanlardaki hak ve hukukun ayaklar altında olduğu zamanımızda, bu mahkemelerle uğraşıp durursunuz.

Mahkeme duruşmalarına çağırılmasam bile, kendiliğimden gittim ve duruşmalara katıldım. İlk mahkemede hâkim siz kimsiniz neden geldiniz diye sordu. Ben de bilirkişi raporunda yanlışlıkla bana asli kusur verildiğini söyleyerek, kendimi savunmaya geldim dedim. Acaba hiç böyle çağırılmadan mahkemeye giden var mıdır? Hâkim bu cıkcık de kim ve avucumuza düştü der gibi bana baktı ve bıyık altından gülümsedi. Bu duruşma sonunda hakkımda savcılığa suç duyurusunda bulundu. Yani anlayacağınız, kendim ettim ve kendim buldum! Ama kendime sonuna kadar güvenen bu konudaki hukuku da iyi bilen bir adam olarak hiç korkmadım ve çekinmedim. Bu sebeple bu ve arkasından gelecek olan öteki iki davada da kendimi aslanlar gibi savundum ve kesinlikle avukat tutmadım. Zira bu işleri avukatlardan daha iyi biliyordum. Arkasından Savcıya gittim, bana yanlışlıkla kusur verildiğini, bu şirketin İş Güvenliği Uzmanı olmadığını İş Güvenliği Danışmanı olduğumu söyledim. 1989 tarihli ıslak imzalı Danışmanlık sözleşmesini kendisine verdim. Ayrıca yukarıda (5) maddede kalın çizgilerle izahını yaptığım sözleşme maddesi gereğinde Danışman bile olsam, herhangi bir hukuki ve cezai sorumluluğumun olmadığını izah ettim. Adam beni hiç dinlemedi. Ne dedi biliyor musunuz? “Bu söyledikleriniz, bilirkişi raporu karşısında geçersizdir” Arkadaş, iki kişi arasında yapılan ıslak imzalı sözleşmeye inanmıyor, Ankara’daki uzaktan ahkam kesen bilmez bilirkişilerin raporuna inanıyor. Düşünün hiç böyle adalet olur mu?

Tabii tekrar döndük mahkeme duruşmalarına, bir duruşmada fabrika müdürü de katıldı ve o da benim danışmanlık yaptığımı söylemesine rağmen, hâkim benim hakkımda bir türlü beraat kararı vermedi. Böylece bu dava 2-3 yıl sürdü. Sonunda pes etti ve benim hakkımda beraat kararı verdi, fabrika müdürü ve öteki şüpheliler hakkında ise gereken cezaları verdi. Beni avukatı ile mandepsiye bastırmak isteyen Fabrika Müdürü önce 3 yıl ve sonra ise 1/6 oranında indirilerek, 2 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı. Tabi bilahare bu ceza maalesef günlüğü 30 TL ‘ den 27.300 TL’ ye çevrildi. Görüldüğü gibi, olan her zaman ölen işçiye oldu. Ben fabrika müdürünü mutlaka bu davadan kurtaracağım diyen, üçkâğıtçı avukata da böylece hukuk dersini vermiş oldum, ne mutlu bana!

Bu iş burada bitmedi. Bu ceza davasının arkasından bu sefer Aliğa İş Mahkemesinde, SGK Rücu davası açıldı, bu davada da benim adım haksız yere geçti. Bu davanın ne olduğunu sizlere daha önce izah etmiştim. Bu dava ile SGK uyanıklık yapıp, ölen işçiye yapmış olduğu bütün masrafları olayda dahli bulunan şüphelilerden alıyor. Yani bu dava ile bu davada yargılananların parasal kayba uğraması olasıdır. Bu kapsamda SGK tarafından yaklaşık 80.000 TL istenmiştir. Bu davanın sonucunda da, Mahkeme benim hakkımdaki isteği reddetmiştir. Bu davanın bu sonucu bilahare Yargıtay tarafından da onaylanmıştır.

Böylece meslek hayatım boyunca eğitimlerde anlattığım iş kazası sonucunda açılacak soruşturmalar, hukuki ve cezai mahkeme safhalarının hepsinden teker teker bizzat geçerek temize çıktım ve kaşınan bazılarına da açıkçası hukuk dersi verdim, ne mutlu bana!

